

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háború idején:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszaadása vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A gazdák és a válság.

(R. Gy.) Látniuk széles e világon, a hol a parlament működésére a választók tényleges befolyást gyakorolnak, hogy a gazdaválasztók e befolyása elhatározó a pártok és a törvényhozás állásfoglalására.

Nézzük csak Németországot, ahol nem kisebb nagyságot, mint Bülow kancellárt a nagyhatalmi császár kegyencét buktatja meg — a Bund der Landwirte agitációja adójavaslatával együtt.

Ott van Anglia, ahol az ellenzék vezére, Balfour kél versenyre a kormányval a mezőgazdaság védelmében s nem nagy idő választ el attól, hogy a küszöbön álló angol választás nyomán a szabadkereskedelmi Anglia a védvamos iránynak hódoljon be, igaz, hogy ipara, de mezőgazdasága védelmére is.

S mi történik Ausztriában, az ipari Ausztriában, mely minden iparpártoláért rajongó politikuskunk ideálja. Az osztrák agráriusok diktálnak a parlamentbe, Simitsch von Hohenblum a tárca nélküli miniszterelnök, a szigorú pártfe-

gyelmet tartó pártvezér, a Zentralstelle egyszerű, de következetes vezetője. A Zentralstelle költségeit pedig fedezi a nagyméltóságú kormány s nem tagadja meg a hozzájárulást, bármennyi borsot is tör a mindenkori kormány orra alá. Elvonnék szívesen, de nincs mersz, mert ott vannak a parlament agrárképviselői, akik rögtön számon kérik a miniszter e tényét.

Nalunk bizony tiszteletteljes alázattal hátkodunk ő Excellenciája nagybecsű figyelmét valamely közérdekű kezdeményezésünkre felhívni s ha kegyeskedett ezen figyelmeztetést a kérelem 50 százalékáig honorálni, akkor hálás köszönettel kell adózni annyira, mint ha nem is közcélok támogatására megszavazott közpénzekből, hanem saját magánpénztárából utalványozta volna a segítyt.

A mezőgazdasági érdekek sorsa — de így van ez egyéb tárcáknál is — tisztára attól függ, hogy a miniszter bir-e a keleti érzékkel és tudással ahhoz, hogy kezdeményezéseket felkaroljon és önállóan kezdeményezzen, mert bizony hiába vár-nók, hogy a parlamenttől nyerjen hatályos biztatást, sőt legtöbbször örülhet,

ha kezdeményezéseitől a támogatást meg nem tagadják.

Pedig van ám közjogi vita Ausztriában is elég, a parlamenti működés eredménytelenségének épp ez az oka ott is. De mezőgazdasági kérdésekben kialakult többség van, amely mint ellenség állhat szemközt politikai kérdésekben, de mintegy ember tömörül gazdasági kérdésekben.

A legmakacsabb ellenállást fejtették ki az osztrák agráriusok a román kereskedelmi szerződéssel szemben s ennek köszönhetjük, hogy az még máig sincs érvényben. A kormánynak azonban úgy látszik mégis sikerül a szerződést elfogadtatnia. De milyen áron?

Az osztrák Zentralstelle úgy tárgyalja a béke feltételeit, mint a hadviselő felek szokták s a kormány a béke kedvéért engedni lesz kénytelen. S mi a béke ára? A mezőgazdasági termelés értékesítésének szervezése. Egy erős bevételre szoruló államban szervezik majd a mezőgazdasági termények értékesítését egy nagy mezőgazdasági bankkal a szervezet élén. Tehát nemcsak állat értékesítésről van szó, hanem az osztrák ag-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A próba.

Philadelphianban történt. A Percy Aster osodálatos szép kertjének terraszán. A nap forró volt, de az alkonyat kellemes hűvösöset is hozott, rózsák, violák s más virágok illatától terhes szellő.

Miss Judith Aster félig hallgatott oda gróf De Charnay indítványára, hogy sétáljanak néhány lépést. A miss fehér ruhában volt, lábán is hófehér cipő volt. Nem volt szép, szabálytalan vonásain erős érzések hullámzottak.

M. de Charnaynak kissé rekedtes hangon válaszolt, szinte szétmarcangolva a szót.

Leonce de Charnay nagy, linom, élénk tekintetű, ritkuló haju, rendkívül elegáns férfi volt, aki a faj nemes, sőt túlfinomult vonásait mutatta. Távolról, anyai részről rokonságban is volt Asterrel s most házasság volt tervben közte és miss Judith között.

A miss néhány percig csöndesen nézett rá.

— De Charnay grófnő, — szólt, — a név csinos . . .

— Szabad remélnem?

Egy lépést tett feléje. A leány tiltó mozdulatot tett.

— Oh én semmit sem mondtam . . . Atyám beszélt önről . . . Szó sincs róla, őt boldoggá tenné ez a házasság . . .

És őt, miss Judith . . .

— Engem? Még nem tudom . . . Őn egészen más fajból való, mint én, úgy, hogy szinte félek miatta. Mi energikusak, munkások, brutálisak vagyunk . . . Őn finom, gyöngéd és nem tudja elrejteni . . . És én nem is tudom, higgyek-e szavainak?

— Higgyen, miss Judith, és ha kijelentem önnek, hogy szeretem . . .

— Csak tizenöt nap óta ismer.

— Kevesebb idő is elég egy franciának, hogy szerelmessé legyen . . . De mit tegyek, hogy bebizonyítsam? . . . Mondjon valami próbát.

— Oh, próbát! Megvan! — szólt miss Judith s tapsolt hozzá.

Egy percig gondolkozott s ezt mondta:

— Megvan . . . Két hónapra álljon be atyám műhelyébe . . . Olyan férjet akarok, aki bizonyosságát adja értelmének, erélyének s aki megmutatja, hogy nem nézi le a munkát és őseimet . . . Rendben van?

Leonce de Charnay könnyedén elfintortotta orrát, aztán miss Judithra nézett, aki egy kis lenézéssel vizsgálta őt.

— Rendben van, — mondá.

Percy Aster megjelent a terrasz küszöbén. Leánya éléje futott. Még este meg-

egyeztek, hogy Léonce de Charnay háromszáz frank havi fizetésért belép leendő apósa irodájába . . .

Az első nyolc nap keserves volt. Léonce de Charnaynak összekellett szednie minden bátorságát és és vágyát a miss Judith milliói u ár.

Hanem aztán valami átalakulás kezdődött meg benne. Amint fölfedezett egy nem ismert új világot, megtalált magában egy új embert is. Az óriási forgalom, a munkások tömege, mind arra a gondolatra ébresztették, hogy mennyire haszontalan és üres volt eddig fényűző élete. S ahelyet, hogy lenézte volna Percy Astart, mint eddig, bámulni kezdte és elismerni e rendkívül nagy szervezet fejét. Párizs, a boulevard, a színházak, mindaz, amiben eddigi élete lefolyt, üresnek és értéktelennek tűnt föl előtte s egyszerre csak megértette a személyi munka szépségét, amelynek pompás példáit látta ebben a zugó életben.

Percy Aster szerencsésé tette őt és miss Mary Johnson, a fiatal gépirónő, aki az irodában mellette ült, elégtételt szerzett neki kedves mosolyával. Miss Mary finom, szőke, rózsás arcú volt, mint a harmatos rózsza úde hajnalon. Mellette szívesen elfelejtette miss Judithot millióival együtt . . .

Midőn két hónap múlva megjelent miss Aster előtt, hogy választ kérjen, ez ismét a

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Rákóczi-ut
(Uri casino épület)
Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövelekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumókat, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

ráriusok helyes álláspontja az, hogy ha már a magas politika reánk zudítja a kelet nyerstermelését, akkor legalább biztosítsa az állam a hazai nyerstermének értékesítését.

Mi pedig a kiviteli állam, csak irigykedve nézzük a szomszéd szervezkedését. Ki gondol itt azzal ma, hogy ez a szervezkedés egész mezőgazdasági terményfeleslegünk közvetítését magához ragadhatja s elesünk még a közvetítés hasznától is.

Mióta sürgetjük pedig a mezőgazdasági hitel és értékesítés szervezését s ime az osztrákok, állandóan megelőznek a tetteiben.

Nálunk elnyeli mindezeket az örökös válság. Azért lehet, hogy a jelen válság is sok személyt reményt éleszt, bennünk azonban épp ez kell jogos aggodalmat, mert a személycsere még nem jelenti a válság megoldását. Különösen nem látjuk megokoltnak a személycsere épp a bennünket érdeklő tárcánál. Nekünk az ily személycsere már csak azért sem kívánatos, mert ha minden tárcánál többé-kevésbé tekintettel vannak arra, hogy az illető szakember legyen, ismerje a tárca keretébe tartozó szakot, s mint kész ember foglalja el helyét, a földmívelési tárca az egyetlen, ahol mindezek nem okoznak aggodalmat. Ha nem ért a dolgoboz, majd beletanul. Pedig ideje volna már, ha ide is olyat ültetnének, aki már tud s maga kész programot képvisel, vagy ha ilyen nincs raktáron, akkor meg ne bolygassuk a meglevő erőket, akik tudnak is, akarnak is a parlament ösztökölési híján is, s a

lombos terrazon fogadta őt. Amint meglátta őt, összecsapta a két kis kezét s így szólt:

— Látom, hogy a próbát igazán kiállotta . . . Igen jól esik . . .

Közben a férfi habozva, kényelmetlenül állott előtte. A fiatal leány mosolyogva szólt:

— Kedves uram, nem mer nyilatkozni? . . . Sohasem leszek De Charnay grófnővé. A férfi felelet nélkül hajtotta le a fejét.

— Hisz ez nem baj . . . és önnek igaza van, ha a kecses Mary Johnson-t veszi el, akit szeret s aki őt szereti. De Charnay meglepetve nézett föl.

— Atyám kedvéért szívesen láttem őt . . . de biztosítom, hogy Joéhoz megyek, az unokatestvérem, aki, szegény fu, két éve imád . . .

Könnyen elpirult. De Charnay szólt:

— Oh és ha én a próba után az maradtam volna aki voltam?

— Nos, akkor találtam volna más kibuvót.

Percy Astor megjelent.

— Hát ti rendben vagytok?

— Igen papa M de Charnay jelentette, hogy eljegyezte magát miss Mary Johnsonnal és én . . . én az ön beleegyezésével szintén eljegyeztem magam Joéval.

— Oh! — mondta Percy Astor és véglegig nézte őket. Aztán erős kezeit odanyújtotta nekik.

— All right!

Louis Payen.

kik a gazdátársadalom bizalmát annyira bírják, mint senki más előttük s bizonyosan kevesen utánok.

Ezeket a gondolatokat váltja ki belőlünk a jelen válság, közben pedig türelmetlenül várjuk azt a Messiást, a ki a politikai élet zürzavaraiból új eszmék, új igék hirdetésével kivezérli az országot, mielőtt véglegessé és végzetessé válna a káosz.

Addig is azonban ne üljünk ölbe tett kézzel, török fanatizmussal várva a bekövetkezőket, hanem szervezkedjünk, a gazdátársadalmat is erősen sorompóba hívó politikai küzdelemre, mert a mezőgazdasági érdekek jövője attól üggy majd, hogy ki lesz az ur az új parlamentben, amely a válság végleges, vagy ideiglenes elintézése nyomán az új választási törvény alapján fog összeülni.

Az ipari és kereskedelmi érdekelttség immár kibontotta a lobogót. Helyesen tették. Nekünk is követni kell a példát, hogy a termelés összes tényezői vállalva vegyék fel a küzdelmet nemzeti és gazdasági téren egyaránt a felforgató elemekkel, a nemzeti fennállásunkat és a jelen társadalmi rendet veszélyeztető törekvésekkel.

Azért sürgős és kívánatos az örökös válság végleges megoldása s azért várjuk türelmetlenül s üdvözöljük örömmel azt a férfut, a ki az állandó békés parlament működés alapjait megteremti, mert a politikai bomlás csak a felforgató elemeknek és törekvéseknek kedvez.

A politikai válság.

A válságnak csak az az egy eseménye van, hogy *Wekerle* miniszterelnök megkapta meghívóját Bécsbe, hol ma jelenik meg a király előtt. Talán ezuttal már dönteni fog a király, talán másokat is rendel még audienciára, talán így, talán úgy . . . a többi mind csak pusztá kombináció, mivel sem különbség nál a hírnél, amely homo regiusnak — *Wlassits* Gyulát, a közigazgatási bíróság elnökét jelöli. *Wekerle* is onnét került másodsor a bársonyszékbe. Miért ne kerülhetne *Wlassits* is? Ennél több alja bajosan van ennek a legújabb kombinációnak.

A Ház ülése.

Holnap délelőtt tizenegy órakor a képviselőház ismét ülést tart. A napirenden egészen jelentéktelen, mindössze a kivándorlási tanács négy tagjának megválasztása szerepel rajta.

Wekerle a királynál.

Wekerle miniszterelnök megkapta az értesítést, hogy a király pénteken fogadja külön kihallgatáson. A miniszterelnök tehát ma délután utazik Bécsbe.

Félhivatalosan így jelentik be a miniszterelnök utazását:

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe szándékozik utazni, hogy holnap öfelségénél kihallgatáson jelenjék meg.

A király döntése.

Wekerle audienciájának igen nagy jelentősége van, mert politikai világban azt várják, hogy a holnapi kihallgatáson fogja a király tudomásul adni a miniszterelnöknek, hogy miképpen döntött a kormány lemondási kérdése fölött. Azt hiszik, hogy a király elfogadja a kormány lemondását, de megbizsa a válság elintézéséig az ügyek vezetésével, bárha másrésztől azt is mondják, hogy a király, utalva a paktumban vállalt kötelezettségre, követelni fogja, hogy a kormány valósítsa meg a választói reformot, s addig nem fogadja el a lemondást. Az is lehetséges azonban, hogy a bécsi körök annyira befolyásolni tudták a királyt, hogy a kormány lemondását elfogadva nyomban föl is menti és kinevez helyette olyan kormányt, a mely azonnal floszlatja a képviselőházat. *Wekerle* holnapi audienciáján ki fog derülni, hogy a király mely irányban határozta el magát, bár az sincs kizárva, hogy holnap csak azt fogja tudomására adni, hogy végleges döntés előtt még több politikust kíván meghallgatni.

Legújabb.

Az éjjel érkezett budapesti tudósítások szerint a politikában semmi újabb fordulat nincs. Félhivatalos jelentések szerint *Wekerle* Bécsbe szándékozik menni, ez az óvatós jelentés olyan színben tüntette fel a dolgot, mintha *Wekerle* már jelentkezett volna kihallgatásra, de választ még nem kapott!

Mire azonban ez a félhivatalos híradás napvilágot látott, már meg is történt *Wekerle* utazása. U yanis tegnap délután 5 órakor már elutazott Bécsbe, ahol ma, pénteken fogadja öfelsége.

Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter pedig elutazott családijához tiszadobi birtokára.

Wekerle külsőben tegnap meglátogatta *Kossuth* Ferencet s egy óra hosszágig tanácskoztak együtt.

A kormányhoz és Bécshez közel álló körök azt hiszik, hogy a válság még egy hétig tart s a jövő hét végén öfelsége kinevezi az új kormányt.

Güntker Antal, a Curia elnöke tegnap délelőtt meglátogatta *Kossuth* Ferencet és *Sztérenyi* József államtitkárt.

A néppárt és az alkotmánypárt.

Budapesti tudósítónk azt a szenzációs hírt közli, hogy a néppárthoz tartozó képviselők összebeszéltek, miszerint a képviselőház ma, pénteken délelőtt 11 órakor tartandó ülésén a párt egy tagja sem jelenik meg.

Hír szerint ezt az alkotmánypárthoz tartozó képviselők is követni fogják, legalább erre enged következtetni a «Magyar Hírlap» tegnap esti vezércikke, amelynek egy passzusa a következő:

«A magyar nemzetnek kevés elpocsékolni való ideje van; s a parlament komolyságát s a beléhelyezett bizalmat kár lenne veszélyeztetni. Az hogy Justhéknek kedvteléseikhez statisztászkodják, nem a törvényhozáshoz méltó feladat.»

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, **harisnyák**, **keztük**, **reggeli és sárcipők**, **esőernyők**, **fiókos tükrök**, **evőeszközök**, **mosdótálak**, **haj-, ruha- és fogkefék**, **ugyszintén fésük**, **szappanok és iskolatáskák**, **könyvszijak**, **toktartók legjutányosabban szerezhetők be**

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

Jelölések a függetlenségi pártban.

A függetlenségi párt végrehajtó bizottsága tegnap kijelölt ülést tartott az alelnöki és a kivándorlási tanács tagjainak jelölése tárgyában. Alelnökké gróf *Batthyány* Tivadart, a kivándorlási tanács tagjává pedig ifj. Madarász Józsefet, Rácz Endrét, Szász Zsombort és Vertán Endrét jelölték.

Az egyetlen néppárti főispán lemondása. *Bulla* árvamegyei főispán ma táviratban közölte lemondását a belügyminiszeriummal. A lemondás sürgős benyújtására *Rakovszky* István a néppárt vezére kérte fel *Bulla* főispánt.

Márfy államtitkár nyugdíjazása. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király szeptember 25 én kelt legfelső kéziratával Szenkirályszabadjai *Márfy* Albin magyar királyi miniszterelnökségi államtitkárnak, ezen állásától saját kérelmére történt felmentése alkalmával a közszolgálat terén szerzett kiváló érdemei elismerésül, a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Fegyelmi vizsgálat egy tanító ellen.**A közigazgatási bizottság ülése.**

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága régen nem tartott olyan élénk és hosszú ülést, mint tegnap.

Mindjárt az elején erélyes felszólalások hangzottak el, de a legnagyobb érdeklődést a *Döri* Ferenc volt iskolaszéki alelnök és *H. Fekete* Péter iskolaszéki jegyző között felmerült s városzerte pertraktált kellemetlen ügy keltette.

Két óráig tartó vita után elrendelték a fegyelmi vizsgálatot *H. Fekete* Péter ellen. De hogy mire lesz ez kellemetlenebb, azt bajos lenne előre megjósolni.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt; jelen voltak: *Rimler* Károly polgármester, *Varró* Domokos kir. műszaki tanácsos, *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelő, *Mayor* Lajos kir. pénzügyigazgató helyettes, *Dr. Baróthy* Pál kir. ügyész, *Dr. Thury* László v. főügyész, *Dr. Mayer* László tb. városi orvos, *Kanta* Jenő kir. főállatorvos, *Rádl* Ödön, *Mezey* Mihály, *Miskolczy* Barna, *Dr. Konrád* Márk, *Sulyok* István, *Dr. Kurländer* Ede közigazd. előadó, *Dr. Berkovits* Ferenc, *Dr. Várady* Zsigmond, *Hlatky* Endre, *Dr. Cseresnyés* Béla tb. tanácsnok, előadó.

Első sorban a polgármester havi jelentését hallgatták meg, melynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot szeptember hónapban rossz volt, amennyiben a tíusz erősebben lépett fel s szeptember hó folyamán 71 megbetegedést okozott. A gyermekkorházban 91 fekvő és 382 bejáró beteget, a jarványkórházban 10 beteget gyógykezelték.

Születeit 113 fiú, 90 leány, összesen 203 gyermek.

Meghalt 81 fi, 88 nő, összesen 169 egyén és pedig Ujvároson 27, Olasziban 32, Várad-Velence Csillagvároson 24, a kórházakban 67.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. Lopás 123, sikasztás 12, csalás 9, magánokirat hamisítás 1, hamispénz forgalombahozatal 3,

hatóság elleni erőszak 3, szemérem elleni bűntett 1, ingó vagyon rongálás 4, súlyos testi sértés 10, könnyű testi sértés 8 esetben fordult el. Nyomozás 93 esetben folytatott. Kihágási feljelentés 326 esetben tétetett.

Az adók befizetése szeptemberben kielégítő volt, mert 4911 koronával több kincstári adó folyt be, mint a múlt év hason időszakában.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

Kanta Jenő állami főállatorvos a marhalevelek kiállításánál hiányokat tapasztalt s ezeket említi fel. Kéri, hogy rendes állandó tisztviselőt alkalmazzon a város a marhalevelek kezeléséhez.

Rimler Károly kimutatja, hogy a vádak alaptalanok s azokat visszautasítja. Indítványozza, hogy a főállatorvos jelentése felett térjenek napirendre.

Kanta Jenő panaszolja, hogy hiába intéz beadványokat a tanácshoz, választ sem kap, ezért hozza ide, mint felesleges hatóságához a dolgot. Kéri, hogy az ügyet terjesszék fel a szakminiszterhez.

Az ügy felett napirendre tértek.

A következő ügy is a főállatorvos dolga volt. A várad-velencei marharakopónai *Schroier* Zsigmond ügynök érzékeny szóbeli sértésekkel inzultálta s erre kér megtorlást.

Mivel azonban ez az ügy nem tartozik a közigazgatási bizottság elé, e felett szintén napirendre tértek.

Wegner Ödön *Garay* Géza szamtiszt ellen fegyelmit kért egy adókövetési ügyből kifolyólag, de a kérelemnek nem adtak helyet.

Döri Ferenc és H. Fekete Péter ügye.

Ezután egy régen húzódó könyves ügy került tárgyalás alá, amely két óránál tovább foglalkoztatta a közig. bizottságot.

A községi iskolaszék ez év elején hat tagú bizottságot küldött ki, hogy mondjon véleményét a községi iskolai felügyelő-igazgatói állásra vonatkozólag. A kiküldött bizottság elnöke *Dr. Döri* Ferenc akkori iskolaszéki alelnök volt.

Az ügyet *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelő terjesztette elő a kiküldött bizottság ülésének jegyzőkönyvét *H. Fekete* Péter iskolaszéki jegyző elkészítette, de azt *Döri* alelnök nem írta alá, mert nem felelt teljesen a tanácskozásnak s főleg az volt benne, mint a bizottság véleménye, hogy ha kultúratanácsnoki állást rendszeresen is, a felügyelő-igazgatói állásra szükség van. *Döri* kijavította a jegyzőkönyvet s utasította *H. Fekete* Pétert, hogy úgy készítse azt el. *H. Fekete* csinált is más jegyzőkönyvet, amely már megfelelt a hozott határozatoknak s elkészítette azt a jegyzőkönyvet is, amelyet *Döri* kívánt, de ez utóbbit nem írta alá, mert nem felelt meg a tényeknek. Innét keletkezett látszólag a konfliktus. *Döri* Ferenc panaszt emelt ezért a polgármesternél, amelyben hivatkozván az első jegyzőkönyvre, szándékos ferdítéssel vádolta *H. Fekete* Pétert a fegyelmi vizsgálat megindítását.

Igy került az ügy a tanfelügyelőhöz s kiadott a panasz Feketének.

H. Fekete Péter válaszirát ismertette ezután a kir. tanfelügyelő. *Fekete* az első jegyzőkönyvben foglalt tévedésre kijelenti, hogy az nem volt szándékos, hanem csak abból keletkezett, mert zajos volt a bizottság ülése. Engedetlenségem volt, mert az utasításra elkészítette a jegyzőkönyveket s hogy jól, azt igazolta a később összehívott bizottság.

A kir. tanfelügyelő ezután a tárgyhöz szólott. A jegyzőkönyv téves felvétele nem fegyelmi vétés, mert azt ki lehet igazítani. Azon az ülésen jelen volt biz. tagoktól nyert információ szerint a 2-ik jegyzőkönyv fedi a határozatot s így sérelem nem történt.

A fegyelmi okot nem lát felforogni, s ezért az egész eljárás beszüntetését indítványozza.

Ezután az iratok felolvasására került a sor. Felolvasták a *Dr. Döri* panaszát, amelyben *H. Fekete* Pétert roszhiszeműséggel vádolja, pókhendinek, rakoncátlanoknak mondja s engedetlenségért kéri ellene a fegyelmi vizsgálat megindítását s annak lejártáig állásából való felügyesztését.

Felolvasták a *H. Fekete* Péter választát, melyben *Fekete* elismeri, hogy hiba csuszott az első jegyzőkönyvbe, de az első figyelmeztetésre azt ki is javította. Becsépéséről vagy rosz akaratáról nem lehet szó. Amit azonban *Döri* akart jegyzőkönyvbe vétetni, azt kifogásolták a jelen volt tagok. Ha azt a jegyzőkönyvet aláírja, amit *Döri* javítása után készített, hamisított volna. Ha vizsgálatot indítanak, az majd feltárja a dolgot.

Majd kijelenti, hogy iránta *Döri* ellenszenvvel viseltetik és ez az egész dolog is onnét ered, mert ő nem engedte meg, hogy *Döri* az ő házasságába betolakodjék. A sértő kifejezéseket visszautasítja.

Hlatky Endre szólott először a kérdéshez. Teljesen osztja a tanfelügyelő által tett indítványt. Az elnököknek minczen joga utasítani, hogy a jegyző mit vegyen be a jegyzőkönyvbe s nem is szabad utasításokra hallgatni s ha az utasítást elfogadná és nem tagadná meg az aláírást, ez sem volna fegyelmit maga után. Helyes volt, hogy a *Döri* által kívánt jegyzőkönyvet *Fekete* Péter nem írta alá, akinek eljárásában különben absolute nem lát olyan okot felforogni, hogy a fegyelmit megindítsák. Eles hangon ír a jegyző, de az elnök pókhendinek nevezte s azzal vádolta, hogy hamisítani akar. Az elnököknek sincs joga ilyen sértő kifejezéseket. Tényeket hozzon fel, nem ilyen kifejezéseket. Másként nem lehet igazságosan elbírálni a kérdést, mint a tanfelügyelő.

Dr. Kurländer Ede szerint az első jegyzőkönyvuél nem tévedhetett a jegyző, mert éppen a kardinális tételben ellenkezett irt, mint amit határoztak. Ez fegyelmit követel.

Dr. Várady Zsigmond a felett kesergett eleintén, hogy a felsőbbiséget nem tisztelik (éppen *Várady* kesereg e miatt, aki előtt nincs tekintély s lejárta az azt mások előtt is) s a tanítótestületben sajnálatos szellem észlelhető. Majd dicsérte *Döri* t. hogy kérdésekből nagy munkát végzett. Osztja *Kurländer* nézetét. Ő sem hisz a jegyző tévedésében s megállapítja a fegyelmi vétséget az is, hogy az első jegyzőkönyvet elvonta a vizsgálat elől. Ez volna pedig a fő bizonyíték. Az engedetlenség és tisztetlenség indokából is meg kell a fegyelmit indítani.

Sulyok István egyenesen tendenciózusnak mondja a jegyzőkönyvet, amelyet először felvett *Fekete* Péter. Osztja *Várady* felfogását. A fegyelmi vizsgálatot helyeselné, bár több eredményt nem vár tőle. De elvár egyet, hogy a községi iskoláknál az anarchikus állapotok visszaszorítsanak. Legalább megrovásban kell *Fekete* Pétert részesíteni.

Mezey Mihály a felszólalásokból látja, hogy egyesek nincsenek a dologgal tisztában. Mindazt hangoztatják, hogy az első jegyzőkönyvbe oly dolgok lettek felvéve, amiket a bizottság nem határozott. Az ülésen igenis szó volt a felügyelő igazgató állás szükségességéről, mert ő indítványozta. Ezt tévedésből határozatnak vette *Fekete* Péter; de a felvilágosítás után kihagyta s felvette azt a jegyzőkönyvbe, ami tényleg történt. De hogyan merete *Döri* azt felvenni, ami nem történt meg. Amit *Döri* felvett a jegyzőkönyvbe, az nem igaz. Hibás-e tehát a jegyző? N. m. Ő látta, hogy *Döri* mit

ÉRTESÍTÉS

Tisztelettel értesitem a m. t. helybeli és vidéki uri hölgyközönséget, miszerint sikerült egy párisi céget meggyer- nem hogy kizárólag az én kalap üzletem részére köteles minden 2 hétben direkt Párisból a legújabb modelleket szállítani és ezáltal abban a helyz tben vagyok, hogy a t. vevőimnek minden 2 hétben közvetlen a Párisi divattal szolgálhatni. Kalapalakításokat nem saját ízlésem szerint, hanem eredeti Párisi modellek után alakítok. Eredeti modellek nálam megtekinthetők

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi üzlete Nagyvárad, Rákóczi-ut. 3.

vétet fel a jegyzőkönyvbe s figyelmeztette a jegyzőt, hogy azok nem igazak, ne vegye azokat tehát fel. Ami jó és igaz jegyzőkönyv volt, azt Döri nem fogadta el. Hogy mi okozza a torzalkodást, ő tudja s abból nagyon messzemenő dolgok kerülnek felszínre, ezért óva inti a bizottságot, hogy a fegyelmi elrendelésével ne zavarja ezeket a dolgokat. Ami az anarchiát illeti, ő is ellene van, de ne ez az alkalom használják fel ennek a letörésére.

Vasady Lajos újból kifejti, hogy nincs ok a fegyelmi s ajánlja javaslatának elzárását. Baróthy Pál és Rimler Károly a fegyelmi vizsgálat elrendelésére elég okot látnak.

Miskolczi Barna szerint Fekete Péternek magának kellett volna kéri a fegyelmit, hogy eljárásának helyességét bebizonyítsa. Azért kell a fegyelmi vizsgálat, hogy a kérdéssel tisztában legyünk.

Mezey Mihály: Akarta a becsületét keresni, de eltiltotta a polgármester.

Thury László: Kötelességszegés és engedetlenségért kell a fegyelmit megindítani. Az első jegyzőkönyvet nem szolgáltatva felhívásra se be, pedig meg volt, mert mutatta Mezeynek is.

Mezey Mihály: Igen mutatta, amelyen Döri hamis jegyzetei voltak.

Thury László dr még hivatalos kötelesség elmulasztása miatt is kéri a fegyelmit.

Ezután a közigazgatási bizottság 9 szóval hattal szemben elrendelte H. Fekete Péter ellen a fegyelmi vizsgálatot.

A fegyelmi vizsgálat mellett szavaztak: dr Kurländer Ede . . . Sulyok István . . . dr Virady Zsigmond . . . dr Berkovits Ferenc . . . dr Thury László . . . Rimler Károly, dr Baróthy Pál, dr Konrád Márk és Miskolczi Barna.

A fegyelmi vizsgálat ellen szavaztak: Vasady Lajos, Mezey Mihály, Hlatky Endre, Rádl Ödön, Varró Domokos, Mayor Lajos.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

UJDONSÁGOK.

Előfizetési felhívás.

Válságos időkkel élünk ismét. Nem kerestük, a helyzet hozta magával. De ha benne vagyunk, meg kell állanunk a helyünket s keresnünk kell a súlyos helyzetből való kibontakozást.

Erős meggyőződés, következetesség, az utak és eszközök higgadt megválasztása nélkül lehetetlenség a kibonyolítás. Mindezeket pedig csak az választhatja ki helyesen, akinek szilárd alapul szolgál a magyar nemzet fejlődéséhez való bizalom.

Fejődnünk, erősödnünk csak azon az uton lehet, a melyet ezer év hagyományai jelöltek ki s a melyet két szóval jelölhetünk meg: keresztény Magyarország.

Ez a zászló a mi lobogónk, ez alatt küzdünk, a győzelem rendületlen reményével.

Küzdelmünkhöz kérjük tovább is a közönség fokozott támogatását. Lapunk pártolása, lapunk terjesztése, azoknak az eszméknek a propagálása, melyeket büszkén hirdetünk.

Kérjük az új negyedév elején új előfizetők toborzását — s a régi hátralékok bekülődését. Ha valamit, akkor a sajtót első sorban kell tettekkkel támogatni.

Lapunk előfizetési árai a következők:

Előfizetési árai:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre 16 kor
Negyedévre 4 . . .

Helyben házhos hordva:

Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 . . .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.
Negyed évre 6 . . .

A „TISZÁNTÚL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

* **Az annexió évfordulója.** Tegnap volt az annexió évfordulója. Mult évi október 7-én jelent meg a király manifestuma, mely az annexiót a monarchia népeinek hírül adta. Az ennek nyomán felidézett háborús veszély és annak izgalmi még élénk emlékezetében van mindnyájunknak. Szerbiában ezt az évfordulót nemzeti gyásznapnak deklarálták és mint Belgrádból jelentik, ma ott az összes mulatóhelyek zárva vannak és a házakra gyászlobogókat tűztek ki.

* **A virilisek névjegyzéke közszemlén.** Nagyváradi város igazgató választmánya a legtöbb egyenes állami adót fizető névjegyzék megállapításán, a névjegyzék az 1886. évi XXI t.-c. 28. § értelmében a polgármesteri hivatalban (Városház I. em. 3.) f. év október 8. napjától, október 16. napjáig terjedő 8 napi közszemlére kitétenk. Mirel az érdekelteket azzal értesitem, hogy a névjegyzéket a fentebb jelzett határidő alatt megtekintheték és netalán felebbzéseiket a közszemlére történt kitételől számított 15 nap alatt Nagyváradi város állandó bíráló választmányához beadhatják. Nagyvárad, 1909 okt. 6-án. Rimler Károly, polgármester.

* **Egyesített helységek.** A magyar kir. belügyminiszter egyesítette Rézbánya várost Rézbánya községgel.

* **Nagy bánya szerencsétlenség.** Newyorki táviratok szerint Vankova mellett nagy bánya szerencsétlenség történt. Tűz ütött ki egy bányában, amelyben 60 munkás dolgozott. 20 munkást kimentettek, de 40 munkás menekülése előtt el van vágva az út. Az egész környék tárnái lángban állanak. A megmenekült bányászok azt állítják, hogy a bányában munkások közül 30 menthetetlen, s legfeljebb 10 munkást sikerül megmenteni.

* **Öngyilkos malomigazgató** Czeplédről távirják, hogy Vehli Sámuel gőzmalomigazgató agyonlőtte magát. Tetteének oka valószínűleg üzleti differenciában keresendő. Ugyanis egyik fővárosi bank tisztviselője bemutatva az igazgatónak a bank számláját s ezután követte el Vehli az öngyilkosságot.

* **Felakasztotta magát a szanatóriumban.** Budapestről távirják, hogy a budai Kékgyöly utcában levő Schwarzer-féle szanatóriumban ma egy Schweiger János nevű fiatal ember, a Leszámitoló és Pénzváltó Bank főbirtalnoka felakasztotta magát. Azonban észrevették és levágták, mielőtt meghalt volna. Az öngyilkosság előzménye az, hogy a szerencsétlen ember nagy előszeretettel foglalkozott a művészi dolgok gyűjtésével. Két hónappal ezelőtt a müncheni műcsarnokban elloptott egy nagy értékű Rembrandt-képet, de észreveszték s hat hónapig fogva volt. Egy kiváló ideg-orvos közbejárására szabadult ki a börtönből s szülői Schwarzer-nél helyezték el. Az eset azonban

annyira megtörte, hogy öngyilkosságot kísérelt meg.

* **Letartóztatások a gáborjáni bűnyben.** Mint ottani tudósítónktól értesülünk, a gáborjáni hármás emberölés ügyében a legszigorubbab folyik a vizsgálat. Természetes a tárgyalások és kihallgatások részletei ép az ügy érdekében a legnagyobb titokban tartatnak s csupán azt írhatjuk meg, hogy holnap már nyilvánosságra kerülnek a vádlottak nevei s hogy a nyomozás és a vizsgálat már eddig is eredményeket ért el. Mint egy 25—30 férfi van felügyelet alá helyezve s a tegnapi napon már több letartóztatás is történt. Gáborján községben óriási az izgatottság. A községháza előtt, hol a kihallgatások folynak, csoportokban verődve álldogálnak az emberek s az asszony nép és a gyermekcsereg lélekzet visszafojtva várják hozzátartozóik kihallgatásának az eredményét.

* **Halálozás.** Szilva János nyug. tanító, életének 70. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, október 8-án délután 3 órakor lesz a Teleky-utcai gyásházából.

* **Az árvaház ügyei.** A városi árvaház női választmánya ma, pénteken, október hó 8-án d. u. 4 órakor a városházán ülést tart.

* **Költöző faluk.** Nem mindennapi esemény fog Szatmármegyében legközelebb megtörténni. A nagyobbreszt letelepülő által létesített Kisdengeleg község lakosságának tulajdoni része megvásárolta Szintay Kálmán érrendredői földbirtokosnak Margitta község közelében fekvő birtokát és mindnyájan oda költöznek, úgy hogy a virágzásnak indult kis község ismét egy kis telep színvonalára fog lesüllyedni. Az átteleplők rózsás reményekkel indulnak új hazájukba.

* **Kisajátítják az utból.** A Külváros egyik kis utcáján a Hattyu-utcában egy ház annyira kiszögellik az utrestre, hogy a kocsi-közlekedést majdnem lehetetlenné teszi. Tűzveszedelem esetén teljesen lehetetlenné teszi ez a ház a tűz megközelítését, miért is Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy az utban levő házat kisajátítja, 2800 koronáért. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Gyilkosság a robogó vonaton.** A bécsi—varsói gyorsvonat egyik elsőosztályú szakaszában egy ismeretlen tettes, Jaktorow átlomlás közelében, egy revolverlövéllyel meggyilkolta a varsói lenszövőgyár Giensulovszky Félix nevű igazgatóját. A merénylet a tett elkövetése után eltűnt a vonatról. Azt hiszik, hogy a gyilkos egy a gyárból elbocsátott munkás volt, aki tettét bosszúból követte el.

* **Egy család tragédiája.** Norinbergából jelentik, hogy egy Kislinger nevű gépésznek felesége családi viszálykodás miatt három éves fiát és négy éves unokaöccsét és önmagát a Lajos csatornába ölte. Mind a három holtestét a hatottas házba vitték s Kislinger, amikor kiértott családját meglátta, kétségbeesésében revolverrel agyonlőtte magát.

* **Meghíusított öngyilkosság.** Tegnap hírt adtunk, hogy Gál Mihály cipészszegéd felakasztotta magát, azonban öngyilkosságát nem vihette végbe, mert hozzátartozói idejekorán levágták. Az öngyilkos jelöltet bezállították a bñharmegyei kórházba. A rendőrség tegnap kihallgatta Gál Mihályt, a ki azon érdekes vallomást tette, hogy egyáltalán nem emlékszik semmire sem, sem arra, hogy feleségét előzőleg eldöngölte, sem arra, hogy a lábszájjal felkötötte magát. Előadása szerint a halált kereső ember akárcsak el lehetett ázva, mert ragogel nagyobb mennyiségű pálinkát, erre pedig hűsítőül sórt ivott. Gál Mihály különben egész

jól érzi magát s az egész dologra csupán az emlékezteti, hogy midőn fia elvágta a lábsziját, ő a földre lepottyanva fejét megsértette, amely zuzódás azonban pár nap alatt begyógyul.

* **Találtak** egy fekete napernyőt, egy negyedrészes zsák zabot, és két drb. köldökfeket, továbbá egy betegsegélyező munkásbiztosító pénztár tagsági könyvet. Igazolt tulajdonsaik átvehetik a rendőrségen I. em., 7. sz. szobában.

x **A Korona kávéház művészársulata** már bemutatkozott. A kávéház megtelt közönséggel és minden egyes számot élénken megtapsolt. Kitűnő kabaretszámok vannak műsoron, a társulat tagjai kiváló művészek. Csinos és szép hölgyek, ügyes komikusok pompás szórakozást szereznek a közönségnek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Hoffmann meséi.

Szombat: János vitéz.

Vasárnap délután. Gyurkovits leányok. Este: A színészvér (új operett).

A színészvér. Vasárnap este előre láthatóan pompás estéje lesz a színháznak. Eysler legdivatosabb operettjét a Színészvért mutatják be oly gondos előkészületek után, a hogyan még operettre nem igen készültek Nagyváradon. De a darab meg is érdemli. Ritka szerencsés sűjetejű látványos operett ez az újdonság. A zenéje Eysler legfinomabb alkotásai közül való. A darab meséje azon fordul meg, hogy egy mulatságos öreg ur megtudja, hogy Alfréd fia egy színész nő hátlójába került s ezt elpanaszolja a szintársulat komikusának, Torellynek. A komikus azt a tanácsot adja az öregnek, hogy beszéljen a színésznővel, Nadányi Nellyvel s az majd kiábrándítja magából a fiatal urat. Az öreg Blank Tóbiás úgy tesz és Torellyvel együtt beállít a színésznőhöz s hárman megbeszélnek a hadi tervet. A színész nő persze úgy tesz, mintha a megállapodás szerint kiakarná ábrándítani Alfrédet, de mi természetesebb, minthogy a fiatal ur még jobban belekolondul a szép Nellybe, a ki szinte szereti a fiut. Ebből aztán kacagtató bonyodalmak keletkeznek s az egész kedélyes szerelmi háborúság azzal végződik, hogy Blank Tóbiás is megszereti a szép Nellyt és beleegyezik a fia házasságába. Az ötletesen feldolgozott mese tele van pompás fordulattal, kacagtató helyekkel és pompás táncokkal. A főszerepeket a legjobb erők játsszák. Zsigmondi, Tisza Karola és Mihályi éneklék a legszebb énekszámokat. Pompás szerepük van Pápainak, Hajnalnak. Hunyadinak, Désinek, Kassaynak. Az ötletesen kiállított darabot Kassay nagy ambícióval rendezte.

Hoffmann meséi. Ma este Offenbach pompás dalművét ismétlik meg a színházban. Ily tökéletes előadásban ritkán kerül vidéki színpadon előadásra az örök értékű opera. Valamennyi szerep a legjobb kezekben van F. Károlyi Leona, Mihályi, Pápai, Gózon, Hunyady, Kassay elsőrangú alakításokkal igazán teljes illúziót adnak. Kétségtelen, hogy a Hoffmann mai előadása a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot.

János vitéz. Holnap este hosszú pihenés után ismét a János vitéz népszerű melódiai csendülnek fel a színházban. A darabot teljesen új betanulással és kiállítással adják elő.

Erdekessége lesz az előadásnak, hogy Iluska szerepét Polgár Mariska játssza.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A hangversenyjegyek átvehetők.

A nagyváradai zenepártolók társasága által rendezendő 6 nagy hangversenyre a jegyzett bérletjegyek Vidor Manó könyvkereskedésében már átvehetők.

Igazságszolgáltatás.

Szocialisták pere.

Felmentett szerkesztő.

Tavaly szeptember hóban a nagyváradai földmivelő szakegyesület feljelentést tett a budapesti kir. ügyészségen Csismadia Sándor és Főcsák Kálmán a budapesti országos szakegyesület pártvezérei ellen csalás és sikkasztás vétsége miatt, kik állításuk szerint mint egy 150.000 koronát tüntettek el néhány év alatt. Ezen esetet annak idején megírta a Nagyvárad Friss Ujság, miért Főcsák Kálmán Rosvány Jenő ügyvéd útján feljelentést tett a lap, szerkesztője ellen sajtó útján elkövetett rágalmazás címén. Tegnap volt ez ügyben a tárgyalás a nagyváradai kir. törvényszék n, hol Milye Mihály elnökölt. Pásztor Ede vállalja a szóban levő cikk szerzőségét s a bizonyítás elrendelését kéri a kir. törvényszéktől. A törvényszék megengedte a valódiság bizonyítását, mire Pásztor Ede kimutatta, hogy a nagyváradai szakegyesület tényleg megtette a szocialista vezérek ellen sikkasztásért a feljelentését a budapesti ügyészségnél s ez alapon a kir. törvényszék felmentette a szerkesztőt.

§ **Elitelt mezőőr.** Tegnap reggel 9 órakor folytatta a nagyváradai kir. törvényszék mint esküdtbíró a Paul Vaszali gyilkossági ügyben megkezdett tárgyalást. Tegnap a vád- és védbeszédre került a sor. Fleischer Béla ügyvéd hosszú beszédben próbálta bizonyítani védenca ártatlanságát, míg Vattay József ügyész a vád képviselője határozottan ragaszkodik a felállított vádhoz, a szándékos emberöléshez. A vád- és védbeszéd után az esküdtek tanácskozásra vonultak vissza. És bár egyik váradai lap már tegnap leközlötte a védbeszéd argumentumait, azok nem tették meg az esküdtekre a várt hatást, mert az esküdtek Paul Vaszali ügynevezett mezőőrt, ki ezen minőségében fogott fegyvert Szilágyi Mitruza, szándékos emberölésben mondták ki bűnösnek. Ennek alapján a kir. törvényszék, mint esküdtbíró a 92. § alkalmazásával 5 évi fegyházra ítélte a vádlottat. A tárgyalás során többrendbeli szemiségi panasz jelentetett be.

TÁVIRATOK.

Vilmos császár gratulál trónörökösünknek.

Berlin, okt. 7. Vilmos császár rendkívül meleg hangú táviratot küldött Ferencz Ferdinánd királyi herceg trónörökös feleségének, akinek rangemelése alkalmából gratulált.

A török kabinet lemondása

Konstantinápoly, okt. 7. Hilmi basa nagyvezér tegnap a kormány egyik tagjának kijelentette, hogy a kabinet az

elője gördített nehézségek miatt le fog mondani.

Zavarok Görögországban.

Athén, okt. 7. Arra a hirre, hogy Teotokisz volt miniszterelnök Athénbe visszaérkezett, nagyon fokozta a zavart. Az összes pártokból már megalakult oly parlamenti többség, amely hajlandó lett volna a kormány katonai és pénzügyi terveit elfogadni, de Teotokisz most híveit újra többségre akarja összeforrasztani, amely csak igen súlyos feltételek mellett volna hajlandó a kabinetet támogatni s a kormány, amely ezeket a feltételeket előreláthatóan nem fogja elfogadni, kénytelen lesz lemondását beadni. A tisztai bizottság nem fogja megengedni ennek a helyzetnek bekövetkezését s ezért már most halállal fenyegette Teotokiszot. Ha az utóbbinak pártja kormányválságot idézne elő, akkor a tisztai bizottság fegyveres tüntetést fog rendezni a parlament ellen.

A »fekete százak« munkája.

Odessa, okt. 7. A liberálisok tegnap estére választó gyűlést hívtak össze. Alighogy Balz, a gyűlés elnöke beszédét ezekkel a szavakkal megkezdte: Alkotmányunk van, a rendőrség fölöszlatta a gyűlést. Az utcán a fekete százak tagjai Balzot és a vele lévő két újságíró meggyilkolták.

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

45

A fiu némán engedelmesskedett, zsebébe gyűrte az Universt és a lemondás arckifejezésével követte Bertát, ki Lörrinccel távozott.

A menetet a fiatal leány nyitotta meg s rövid szavakat váltott a háta megett lépdelő orvossal, míg Saint Mariet, ki utánuk tipegett, egy tekintetre sem méltatta. Hősi-időre lehajolt, hogy gombát szedjen, melyet kosárrá átalakított száma-kalapjába dobott. Itt-ott felfedezett egyes helyeket, hol a gomba sűrűn termett s ilyenkor örömkialtást hallatott s oda hívta segítségére Lörrinccet; letérdeltek a moh közű és versenyt szedtek.

Berta szemében vakító fény villogott; Lörrinc nevetégt és megnyerő hűvel beszélt. Csak Saint Marie maradt elhagyatva halgatag merengésben és nézte társának enyelgését részvétlenül, mogorván.

— Nézze, milyen szép e gomba! — kiáltá az orvos s megfordult, hogy megmutassa leletét; hát őn nem szereti a gombát, édes Saint-Mariem?

— Nem ismerem a gombafajokat és bizalmatlan vagyok Irántuk — válaszolá a kérdezett.

— Briulles ur az egész természet iránt bizalmatlan, jegyzé meg gunyosan Fontenille kisasszony; ő a virágokat, gyümölcsöket és fákat megannyi órdógi méregnek tekintti, melyek csak azért teremnek e földön, hogy kísértetbe hozzák a halandókat.

Saint-Marie nem válaszolt.

Magas tópartra értek, mely alatt a Biesme kis pataka oldalvást kanyarodik, hogy fák árnya alatt folytassa útját Islettes felé. A tó vörheyes latörzsekből képzett övével és csem-

des vízzel, melyen hullott levelek uszáltak, elragadó látványt nyújtott a lenyugvó nap sugarainál.

— Mily szép e hely! — mondá Berta, miközben fővénypiszkitotta kezeit a vízbe merítette.

— A nap lenyugszik; ideje lesz hazafelé térni, — mondá nagy bölcsen Saint-Marie.

E megjegyzés ép elég volt arra, hogy Fontenille kisasszonyban a makrancoskodás ki-törjön.

— Ugyan ne legyen már mindig afféle mulatságrontól — válaszolá türelmelelül.

Ugyanakkor szeme a tavon tévelygett s észrevette a Biesme torkolatában a sás között egy keskeny rengő csónakot.

— Jól — folytatá. Térjünk vissza, de nem a rendes uton.

— Ezt mondva, a csónakba ugrott, és letelepedett.

— Mit gondol doctor, elcsónakázhatunk a patakon?

— Minden bizonynyall válaszolá a doctor gondolkodás nélkül. Fűvet tépett pár nyálabbal és bedobta a rozszant jármű fenekébe s aztán felkapott egy pénzát és leoldozta a csónakot.

Saint-Marie nem mozdult. — Nos? Ön nem jön? kérdé Lőrinc.

— A csónak igen keskeny, válaszolá Briculles ur, veszélylyel járna, ha hárman ül-nék bele. Már az is elég oktalanság önkötől, hogy ketten ülnek bele és veszélynek teszik li magukat e korhadt deszkákon, a tuskókkal és vízi növények gyökereivel teli patakon...

— Szót se többet, okos ember! — kiáltá közbe Berta kisasszony. Mi majd csak a sorsra bízunk magunkat, ön meg mehet a gyalog-uton... Szerencsés utat!

Lőrinc a pénzátval meglóditotta a csóna-
kot, mely himbálva a kis patakra siklott. Fe-
jök fölött a fák ágai kuszáltan ölelkeztek.
Berta ülül a füvel ágyazott deszkákon.
Hátradőlt fejjel, félig behunyt szemekkel át-
egedte magát a víz szelid ringatásának és h-nye
nyugalmát csak akkor zavarta meg, ha nyíó
vizivirág mellett haladt el csónakuk. Ilyenkor,
nem törődve a csónak himbálásával, kinyuj-
totta kezét és a letelepített virágot lábai elé
dobta.

Lőrinc telegyenesedve állott a csónakban
és időről időre megmozgatta pénzátját, míg
szemei szüntelen a fiatal leányon függtek, ki
hullámos és hanyag mozdulatainak bájjával el-
bűvölte az ifjut. Itt-ott a fák lombjai közt
észrevettek Saint-Marie tekete köntöset és ri-
deg arcát, amint a Biesme folyását szegélyező
ösvényen ballagott magányosan. Egyszerre lát-
ták, a mint nyugtalan kitejézésel megáll és
kalapját rázza.

— Megálljanak! kiáltá, az ut balra ka-
nyarodik, míg a patak a cserjék alá buvik. Ki
kell szállni!

— Ezt könnyebb mondani, mint megtenni,
mormogá Lőrinc a cserjével benőtt patakra te-
kintve és tanácsot kérve Fontenille kisasszony
szemeiből.

Ez utóbbi ajkbigyesztéssel válaszolt. Azután
hirtelen felállott s a csónak közepéről oda ki-
áltotta Saint-Marieknak:

— Nem lehet kikötöni, különben jól érezzük
magunkat s itt maradunk... Mondja
meg a nőknek, hogy a Senadesig vizen me-
gyünk vissza.

Lőrinc el volt ragadtatva s nehogy Berta
megváltoztassa elhatározását, erős lökést adott
kezdetleges evezőjének. A csónak tovairamlott,
miként az üldözött pisztráng. Hallották Saint-
Marie tiltakozását és szentrehányásait egyre
halkulni, míg végre egészen elhaltak a csörgő-
dező natak zajában, jó távol a gyaloguttól.
Berta hanyag fesztelenséggel ismét ledől a pá-
zsit vánkossa.

Lőrinc letette evező pénzátját és leguggolt
a csónak hátsó részében, míg a víz lassan le-
felé usztatta a törékeny sajkát.

A szürkület ráborult a patakra s a mély
szakadású partokra s a lombboltozat tetejéről
legyöngyöző cseppek csöndes nessel hullottak
zá a szendergő vízbe. A vízi virágok, melye-

ket Fontenille kisasszony szedett és maga kö-
rül a csónakba hintett, vanília- és keserűman-
dula-illatot terjesztettek.

A fiatal leány fejét kissé felemelte, hosz-
szasan beszívta magába az erdei virágok illatát
és felsohajtott:

— Mily édes érzet!... Azt hiszem, ágyam-
ban teksem és bölcsődalt dudolnak fölöttem.
Szeretnék így maradni soká... örökké!

— Igen, mormogá Lőrinc fátyolozott han-
gon, itt maradj, én mellett az örökkévalóság-
ban, ez lenne az igazi paradicsom!

A leány felemelte kezét és Lőrinc vállára
tette.

— Pszt! — mondá, ne szóljon, szétoz-
latja a varázst...

Lőrinc megfogta és megcsókolta a csábos
kis kezét. Így ültek együtt, mozdulatlanul,
néma ajkakkal, míg a csónak tovább uszott a
part hosszában. Berta vonásait már alig lehetett
megkülönböztetni a félfalmályban, csak sze-
meinek csilámlása látszott még s Lőrinc te-
kintete szünet nélkül rajta csüggött.

(Folyt. köv.)

Közgazdasági Bank Részv.-társ. Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, október 7.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. okt. 2.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	118.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25

Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 frankos (Napoleonder)	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.56
20 márkás arany	— —	23.51
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön		93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön		90.40

— **Országos kertészeti kiállítás.** Az országos kertészeti egyesület kérvényt intézett Biharvármegyéhez, melyben segítyt kér a jövő évben Budapesten rendezendő országos kertészeti kiállítás szükségleteinek fedezésére.

A KÖZGAZDASÁGI ISKOLA
Dr. VUCSKICS GYULA.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelté után a tag a befizetett tőkét és a résző nyereseményrészt készpénzben megkapja.

A szövetség tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivethetik.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kez-
tyűs, Nagyvárad, Sas-szál
loda. (Passage.) Készíték
saját műhelyemben a leg-
komplikáltabb sérvekre ki-
tűnő sérveket továbbá
baskötőket, gummi baris-
nyákat, egyenes tartókat,
betegápolási cikkeket és
minden e szakmába vágó
munkákat a legutányosabb
árban, jótállás mellett. —
Szarvasbőr-vedőket és
vankosokat, valamint min-
denemű másféle szarvas-
bőr-munkákat is készítek a
legjobb kivitelben.

Petheő Zsigmond

Nagyvárad, Uri-utca 29.
Elvállal mindennemű olaj-
és mosható (vizálló) festés
épület és bútormunkát,
homlokzatok, fürdőszobák,
konyhák stb. zománcozá-
sát, valamint mindennemű
éretényező munkát, úgy-
mint fürdőkádak, mosdók,
csillárak, vasbutorok (ége-

ttel) hevitett készítését. —
Telefon 875.

MOSKOVITS

anatomiai épők a leg-
jobbak.

Okleveles tanítónő

órákat ad iskolai taná-
gyakból elemi vagy polgári
iskolák leányoknak. Ugy-
szintén elvállal zongora
vagy hegedű órákat is sa-
ját lakásán vagy házhöz-
járva. Bővebbet a kiadó-
hivatalban.

Legszébb

kivitelű nyomtatványokat
a Szent László-nyomda ké-
szít. Nagyvárad, Szilágyi
Dezső-utca.

Deutsches fraulein

das im Hauslichen gerne
mitwirkt, wird als Stütze
der Hausfrau gesucht. Man
wende sich. Ezeredvi Kú-
lékt r 20. emelet.

S Z O L I D

B U T O R O K B A N

alkalmi bevárlás eszközölhető, különösen menyasszonyi berendezésekben a Fekete Sas palotában (a Szent László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- uri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

 mélyen leszállított árak mellett adatnak el.

Uj könyvkötészet!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy
RIMANÓCZY- (Áldás) UTCA 5. szám a.

:: :: egy a mai kornak teljesen megfelelő :: ::

könyvkötészetet és vonalzó-intézetet

rendeztem be, hol minden e szakmába vágó munkálatok a leg-
:: :: jutányosabb árban készíttetnek. :: ::

Tisztelettel

Szokol Ferenc, könyvkötészet és vonalzó-
:: :: intézet tulajdonos. :: ::
Olasz, Áldás-utca 5. (Rimanóczy-ház.)

A Fekete Sas
:: passageban ::
a trafik megnyilt.

A Nagyváradi Hitelbank Részvény-
társaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
tér és Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch
K. I.-fele** ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.
Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Kecskeméthy István

etterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb
kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
:: lelt elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak
:: mellett ::

*Egyben van szerencsém a vidéki
utazó közönség szives figyelmét
felhívni, hogy vendég szobáimat
ujjonnan berendeztem és tisztán-
artására különös gondot fordítok.
Ugyisintén a szállóhely olcsó
ár mellett szives rendelkezésre áll.*

*Hol szórakozunk esténként? csak is a
NEMZETI SZALLODA hívós és kel-
lemes kerthelyiségében, hol minden este
mozgófénykép eladások tartatnak csi-
gány zene mellett. Minden második
nap teljesen új műsor.*

Számos látogatást kér tisztelettel
KECSKEMÉTHY ISTVÁN
a Nemzeti Szálloda bérlője.

Telefon 921.

Uj üzlet. Uj áruk.

Telefon 921.

Női és gyermek felöltők, blousok, pongyolák,
kész leányka ruhák, női kosztümök és
aljak. Struc és marabu boák, legnagyobb
raktár valódi szörme árukban. Szolid ki-
szolgálás. Vétel kényszer nincs, Hallatlan
:: :: olcsó szabott árak. :: ::

Vidékre küldünk választéket.

Balog és Berkes női és gyermekfelöltők áruháza Nagyvárad

Zöldfa-utca 9. szám.
(a Zöldtával szembe)

November 1-től a Bémer-téren, az átellenben levő
Központi takarékpénztári palotában.

NEUMANN M.

Magyar királyi udvari szállító. Férfi- és gyermekruha-telepe.
 Nagyvárad, — Lévai-palota — Kishidfő.

Alapított 1845.

Boltbér felemelés miatt 16 éven át birt eddigi helyiségemből kénytelen vagyok kiköltözni. Az átköltözés miatt a múlt idényből még raktáron levő férfi- és fiu-ruhák, felöltők, szőrmebélésű bekecsek, városi- és utazó-bundák, **télkabátok,**

mélyen leszállított szabott árban kerülnek eladásra.

Üzletemet e hó végén a Központi Takarékpénztár Bémer-téri palotájába helyezem át, miért is felkérem a t. vevőközönséget, hogy cegemnek jelenlegi helyiségemben netán keletkező hasonnemű üzlettel

NE TÉVESSZE ÖSSZE.

Alapított 1845

November 1-től a Bémer-téren, az átellenben levő
Központi takarékpénztári palotában.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa
szállítását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vagononként

és méterenként

I-ső osztályu

bükkhasáb tűzifánkat

házhoz is szállitva

Nagyobb vételnél megfelelő árendemény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Friedl és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 314.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI
SAVANYÓVÍZ
tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél
orvosilag ajánlva.

Az 1845-ik évben alapított

S I R K Ö

RAKTÁR

Lévai Márton ur vezelése alatt

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA 20. sz. házban

ujból megnyílt

